

Workshop 4

Internationale (belasting op) kapitaalstromen t.b.v. mondiale bestaanszekerheid (leiding Koos de Bruijn (Jubilee/TaxJustice) en Burghard Ilge (BothENDS), met Ted van Hees (Oxfam Novib) (Alliantiewerkgroep 3 en 4; journalist van Onze Wereld)

Introductie:

Ondanks de beeldvorming dat het in de ontwikkelingsdiscussie over een geldstroom van het globale Noorden naar Zuiden gaat is de realiteit dat jaarlijks per saldo miljarden dollars meer van ontwikkelingslanden naar rijke landen dan omgekeerd. Deze geldstroom bestaat grofweg uit twee delen. Enerzijds wordt kapitaal onttrokken door private personen en bedrijven. Bijvoorbeeld door het wegvloeiën van winsten, mede door belastingontduiking en -ontwijking door internationale bedrijven (TNCs) en via belastingparadijzen, maar ook door kapitaalvlucht. Anderzijds vloeit kapitaal weg door aflossing van schulden uit het verleden aan commerciële en publieke (nationale en multinationale) crediteuren.

Volgens cijfers van Eurodad stond in 2008 tegenover deze uitstroom van totaal 1205 miljard dollar, slechts 857 miljard euro aan instroom (investeringen, ontwikkelingssamenwerking, overboekingen door migranten, nieuwe leningen, etc)

Daarnaast heeft de grilligheid van mondiale kapitaalmarkten grote gevolgen in ontwikkelingslanden. Dat geldt zowel voor speculatie met grondstoffen en voedsel als met allerlei financiële producten. Tegelijkertijd zou een passende heffing van internationale belastingen enerzijds een dempende werking kunnen hebben op de meest negatieve van deze producten, zoals derivaten (afgeleide financiële producten) en anderzijds honderden miljarden kunnen opleveren voor binnenlandse financiering (alternatief voor bezuinigingen) en die van mondiale publieke goederen (klimaat, MDGs) In het kort kan worden gesteld dat deze kapitaalstroom duurzame ontwikkeling in het Zuiden in de weg staat. Daarnaast staat de status quo een eerlijke kans voor het Zuiden in de weg.

Als onderdeel van een Fair Green Deal is aanpak van deze mondiale kapitaalstroom daarom onontbeerlijk. In deze workshop werken we twee concrete voorstellen tot hervormingen van het internationale financiële systeem verder uit. Een is gericht op het oplossen van internationale schuldproblemen de ander op de inzet van belastingmaatregelen om onduurzame gedrag van financiële markten te ontmoedigen en nieuwe financiële middelen te genereren.

Probleemstelling schulden

Ondanks de schuldverlichtingsinitiatieven van de afgelopen twintig jaren blijft de schuldenproblematiek zich manifesteren. In het verleden voornamelijk in ontwikkelingslanden, heden ten dage manifesteren schuldproblemen zich echter ook in ontwikkelde landen. Zie bijvoorbeeld Griekenland en Ierland. Dat maakt het ontbreken van een structurele en vooral eerlijke oplossing voor de schuldproblemen extra zichtbaar.

Zoals nu ook in Europa duidelijk wordt met de verstrekking van nieuwe leningen, worden problemen niet opgelost, maar vooral vooruitgeschoven. Er is een structurele en eerlijke oplossing van schuldproblemen nodig die onafhankelijk is van de betrokken partijen en die rekening houdt met de verantwoordelijkheden van zowel de leners als de geldverstrekkers. Dit kan door middel van de instelling van een zogenaamd Debt Court, of schuldenrechtbank.

Probleemstelling belastingen

Na de Mexicaanse peso crisis in 1994, de Asian Financial Crisis in 1997 en minder dan 10 jaar na de

dot-com bubble van 2000 heeft de huidige financiële crises ook de landen bereikt die in het verleden het meest van de deregulering en integratie van de internationale financiële markten hebben profiteerd. Naast de vraag hoe een financiële crisis in de toekomst het best voorkomen kan worden is het zaak te zorgen dat de financiële sector een eerlijke bijdrage levert aan economisch herstel en ontwikkeling, daar de aanzienlijke kosten en gevolgen van de financiële crisis tot dusverre gedragen worden door de werkelijke economie, belastingbetalers, consumenten, overheidsdiensten en de samenleving in het algemeen.

De door de crisis veroorzaakte financiële tekorten dreigen nu met name ten koste te gaan van investeringen die nodig zijn voor een transitie naar een duurzame economie. Zij het de middelen die nodig zullen zijn om adequate te regeren op de dreigingen van klimaat verandering of het halen van de millenniumdoelen

Het voorstel

In 2015 is een onafhankelijke rechtbank voor het oplossen van internationale schuldproblemen realiteit. Landen zijn niet meer overgeleverd aan de grillen van de financiële markten en aan de wil van crediteuren op het moment dat zij – om welke reden dan ook – in betalingsproblemen komen. Nu wordt door een onafhankelijke partij bepaald welke schuldenlast draaglijk is, welke schulden terecht zijn en of op een deel van de schulden afgeschreven moet worden.

Daarnaast is 2012 sprake van een belasting op financiële transacties. Door gericht te zijn op bepaalde soorten „ongewenste” transacties worden deze onaantrekkelijk en zullen dus minder plaatsvinden.

Daarmee zorgt deze belasting voor een stabielere financieel systeem.

Tegelijkertijd brengt de belasting geld op dat kan worden aangewend voor ontwikkelings- en klimaataanpassingsdoeleinden.

In de workshop zal uitgewerkt worden hoe beide maatregelen stap voor stap ingevoerd kunnen en moeten worden.